

КОРИСНІ СЕРВІСИ ОНЛАЙН ДЛЯ БІБЛІОТЕКАРІВ

Сучасна бібліотека давно вийшла за межі фізичних стін, і ключову роль у цьому відіграють онлайн-сервіси (інструменти).

Онлайн-сервіси (інструменти) – це програми, які не вимагають установки на комп'ютер і працюють на віддаленому сервері («в хмарі»).

Онлайн-сервіси для бібліотек охоплюють автоматизацію, роботу з контентом та комунікацію: сервіси для створення віртуальних виставок та цифрового контенту, платформи для створення мультимедійних презентацій та історій, спеціалізовані інструменти для інтерактивності, сервіси для колективної роботи Google Workspace, інструменти для автоматизації роботи та ін.

Ці інструменти підвищують ефективність обслуговування користувачів та цифровізують бібліотечні послуги.

Сервіси для створення віртуальних виставок та цифрового контенту

Віртуальна виставка має істотні переваги перед традиційною: можливість ознайомлення з матеріалами виставки без відвідування бібліотеки, необмежений час функціонування, можливість презентувати видання, не знімаючи їх з полиці, доступність користувачеві у будь-який час доби, можливість демонструвати документи, що видані додому читачеві, можливість додавати звук, відео, посилання на інші інтернет-ресурси.

Основна мета цих сервісів – візуалізація інформації, популяризація фондів та залучення аудиторії через естетично привабливий та легкий для сприйняття контент.

Графічні редактори та дизайн-платформи

Використання графічних редакторів та онлайн-платформ дозволяє сучасним бібліотекам створювати професійний візуальний контент без залучення сторонніх дизайнерів.

Основними можливостями цих інструментів є:

- **Створення візуального контенту:** розробка графіки для соціальних мереж, презентацій, афіш, логотипів, банерів та ілюстрацій.
- **Редагування зображень:** зміна кольорів, тексту, розмірів елементів, регулювання масштабу.
- **Робота з різними типами графіки:** створення як растрових (піксельних), так і векторних зображень за допомогою спеціалізованих інструментів.
- **Використання готових ресурсів:** доступ до великих бібліотек шаблонів, шрифтів, зображень та іконок, що значно прискорює процес дизайну.
- **Автоматизація:** застосування інструментів штучного інтелекту для генерації зображень, видалення фону або створення креативних ефектів.

Canva

Хмарний графічний редактор, який став незамінним помічником для бібліотек.

Можливості для бібліотек:

Шаблони: Тисячі готових шаблонів для афіш заходів, банерів для сайту, публікацій в Instagram/Facebook, обкладинок для віртуальних виставок.

Зручність: Інтуїтивно зрозумілий інтерфейс (перетягни і відпусти) дозволяє створювати професійний дизайн без навичок дизайнера.

Співпраця: Можливість спільної роботи над проектами кількох бібліотекарів.

Якісний візуальний контент у соціальних мережах підвищує залученість читачів та допомагає виділитися серед потоку інформації.

Adobe Express (раніше Adobe Creative Cloud Express)

Дозволяє швидко створювати професійний візуальний контент без глибоких знань графічного дизайну.

Основні напрями застосування:

- **Соціальні мережі:** Створення постів, історій (stories) та обкладинок для Facebook, Instagram чи TikTok для анонсування книжкових новинок та заходів.
- **Інформаційні матеріали:** Розробка плакатів, брошур, книжкових закладок та покажчиків за допомогою готових шаблонів.
- **Інтерактивний контент:** Створення коротких відеороликів (буктрейлерів), простих вебсторінок для виставок та редагування PDF-документів.
- **Брендування:** Використання панелі Creative Cloud Libraries для збереження логотипів бібліотеки, фірмових кольорів та шрифтів, що забезпечує єдиний стиль усіх матеріалів.

Платформи для створення мультимедійних презентацій та історій

Ці сервіси дозволяють об'єднати текст, зображення, відео та аудіо в єдиний інтерактивний формат, що ідеально підходить для повноцінної віртуальної виставки завдяки можливості вбудовувати контент, створювати нелінійну навігацію та забезпечувати спільну роботу.

Вони дозволяють створити ефект занурення, надаючи користувачам можливість взаємодіяти з матеріалами, натискати на елементи та переглядати контент у власному темпі.

Найкращими сервісами є Google Slides, Sway, Canva, Prezi, Gamma, Tilda Publishing.

Google Slides (Презентації)

- **Віртуальні книжкові виставки:** Створення слайдів із зображеннями обкладинок книг, описом, відеооглядами та посиланнями на електронні ресурси або форму замовлення.
- **Інтерактивні заходи та вікторини:** Розробка квестів та вікторин, де натискання на елементи переносить на інші слайди (інтерактивний контент).
- **Віртуальні екскурсії:** Презентація просторів бібліотеки, книжкових фондів або тематичних куточків.
- **Спільна робота та доступність:** Можливість одночасного редагування презентації кількома співробітниками та доступ до файлів з будь-якого пристрою.

Microsoft Sway

Безкоштовний хмарний інструмент, ідеальний для створення інтерактивних цифрових історій, онлайн-виставок, віртуальних екскурсій та звітів.

Він дозволяє легко комбінувати текст, фото, відео та документи Office, забезпечуючи професійний вигляд без навичок дизайнера.

Основні переваги Sway для бібліотек:

- **Інтерактивні історії:** Створення динамічних сюжетів за допомогою «карток» (текст, зображення, вбудовані відео).
- **Віртуальні виставки:** Інтеграція з інтернет-ресурсами дозволяє зручно додавати фото книг, відеопрезентації та посилання.
- **Простота поширення:** Готову історію можна поширити через URL-посилання, зробивши її доступною для користувачів.
- **Адаптивний дизайн:** Вміст адаптується до екранів мобільних пристроїв та комп'ютерів.

Prezi

Хмарна платформа для створення інтерактивних презентацій, що можуть слугувати основою для онлайн-лекцій або віртуальних екскурсій фондами. Вона використовує масштабований інтерфейс замість слайдів, що дозволяє наближати деталі та бачити загальну картину.

Основні можливості Prezi:

- **Масштабування:** Можливість наближати та віддаляти окремі елементи (відео, фото, тексти), створюючи ефект 2.5D-анімації.
- **Нелінійна структура:** Ви можете вільно перемикатися між темами в будь-якому порядку, що краще утримує увагу аудиторії.
- **Інтерактивні шаблони:** Велика бібліотека готових шаблонів з анімованими переходами.
- **Спільна робота та ШІ:** Можливість одночасної роботи кількох користувачів, а також використання Prezi AI для створення структур, дизайну та текстів.
- **Офлайн-режим:** Можливість завантажити презентацію для показу без доступу до інтернету.

Gamma

Універсальний онлайн-сервіс на базі штучного інтелекту, який дозволяє швидко створювати інтерактивні презентації, документи та веб-сторінки, вбудовуючи відео та інші медіа за посиланнями. Він дозволяє автоматизувати створення контенту, звітів та промо-матеріалів без глибоких знань у дизайні.

Основні можливості для бібліотек:

- **Миттєва генерація контенту:** Достатньо ввести тему (наприклад, «Нові надходження літератури») або завантажити текст, і ШІ сформує структуру презентації зі слайдами, текстом та візуалізаціями.
- **Інтерактивність:** Ви можете вбудовувати відео, посилання на бібліотечні каталоги та форми зворотного зв'язку.
- **Гнучкість форматів:** Сервіс дозволяє трансформувати презентацію у веб-сторінку (наприклад, віртуальну книжкову виставку) або документ.
- **Швидке редагування:** За допомогою ШІ-чату можна давати команди на кшталт «Зроби цей слайд більш візуальним».

Tilda Publishing

Конструктор веб-сторінок, який дозволяє створювати стильні, естетично привабливі лендінги (сторінки-виставки) для презентації книжкових новинок, тематичних добірок, анонсування заходів та майстер-класів а також спецпроекти без навичок програмування.

Основні можливості для бібліотек:

- створення окремої сторінки під кожен велику тематичну виставку (наприклад, до ювілею письменника чи історичної події), наповнити її текстом, відеооглядами книг, посиланнями на електронні ресурси та формою зворотного зв'язку;
- зручність керування: (оновлення контенту бібліотекарями самостійно, без залучення ІТ-фахівців).

Сервіси для інтерактивної роботи

Інтерактивний контент вимагає активної участі користувача та створює більше можливостей для взаємодії з користувачем.

Завдяки використанню ігрові механіки (бали, значки, лідерборди) у текстовому контенті, відвідування бібліотеки перетворюється на захопливу пригоду.

Інтерактивні тести та вікторини:

- **Kahoot!:** Ідеальний для створення швидких змагальних вікторин на знання сюжету або персонажів.
- **Quizizz:** Дозволяє читачам проходити тести у власному темпі з елементами гейміфікації.
- **Riddle:** Зручний для створення тестів, опитувань та вікторин, які легко вбудовуються на сайти.

Основні онлайн-платформи для бібліотечного контенту

- **Genially:** Найкращий вибір для створення інтерактивних презентацій, ігор, квестів та мультимедійних плакатів.
- **LearningApps:** Ідеально підходить для створення ігор, кросвордів, пазлів та вікторини за мотивами книг.
- **Book Creator:** Дозволяє створювати цифрові інтерактивні книги з відео, звуком та текстом.
- **ThingLink:** Інструмент для створення інтерактивних зображень (наприклад, віртуальна екскурсія бібліотекою або інтерактивна книжкова полиця).

Genially

Це хмарна платформа для створення інтерактивних та анімованих презентацій книг, інфографіки та дидактичних матеріалів без навичок програмування. Інструмент підтримує спільну роботу та вбудовування мультимедіа.

Основні переваги Genially для бібліотек:

- **Інтерактивність:** Можливість додавати спливаючі вікна, гіперпосилання та анімовані елементи, що робить контент цікавішим.
- **Різноманітність шаблонів:** Велика кількість готових шаблонів для презентацій, плакатів та інфографіки.
- **Мультимедіа:** Легке інтегрування відео з YouTube, карт Google Maps, інфографіки та інших медіафайлів.
- **Доступність:** Безкоштовна версія, що дозволяє створювати необмежену кількість проектів із поширенням через посилання.

Book Creator

Це простий інструмент, який дозволяє створювати інтерактивні книги, цифрові виставки, віртуальні книжкові полиці та навчальні матеріали. Має 18 шаблонів та тем для оформлення книг. Безкоштовно можна створити до 40 книг.

Основні можливості для бібліотек:

- **Створення інтерактивного контенту:** Створення цифрових розповідей, коміксів, портфоліо, буклетів та ін.
- **Інтерактивність:** Додавання власноруч записаних аудіо- та відеофайлів, що робить книги доступними та захопливими.
- **Спільна робота:** Можливість створення віртуальної бібліотеки, де користувачі можуть редагувати свої книги, читати книги інших та коментувати їх.
- **Мультимедійність:** Вбудований пошук зображень, можливість додавати посилання та документи.
- **Публікація та експорт:** Книги можна зберігати у форматі PDF, друкувати або публікувати в мережі.

ThingLink

Сервіс, який дозволяє перетворювати звичайні зображення на інтерактивні плакати.

Можливості: Бібліотекар може завантажити фотографію книжкової полиці або обкладинки книги і додати «мітки» (мітки-посилання). Натискаючи на мітку, читач побачить анотацію книги, відеоогляд, посилання на електронну версію або форму замовлення в АБІС. Це створює ефект «доповненої реальності» для виставки.

Он-лайн сервіси для колективної роботи Google Workspace

Онлайн-сервіси Google в роботі бібліотекарів сьогодні набирають все більшої популярності завдяки їхньому різноманіттю, безкоштовності, зрозумілості та постійному вдосконаленню.

Google Workspace надає бібліотекам комплекс хмарних інструментів для спільної роботи, забезпечуючи централізоване зберігання (Диск), спільне редагування документів, таблиць і презентацій, відеозустрічі (Meet) та опитування (Форми). Це підвищує ефективність командної роботи, автоматизує процеси та покращує взаємодію з користувачами.

Щоб отримати змогу повною мірою користуватися продуктами Google, необхідно мати обліковий запис Google. Ця об'єднана система входу надає доступ до безкоштовних продуктів Google.

Переваги застосування додатків Google

1. Простота у використанні.
2. Вільний та швидкий доступ до документів та матеріалів з будь-якої частини світу.
3. Можливість організації спільної роботи з колегами та користувачами в реальному часі.
4. Багаторівневий захист даних та інтегрований ШІ для виявлення загроз.
5. Безкоштовність.

Google Drive - Цифровий архів та фонди

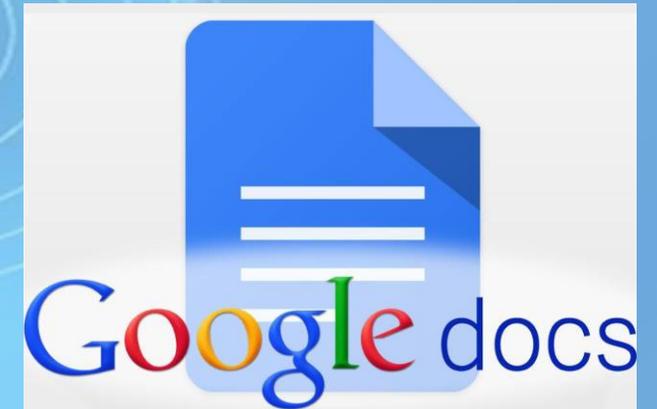
- **Хмарне зберігання:** Створення електронних копій рідкісних видань, методичних матеріалів та планів.
- **Спільний доступ:** Спільна робота відділів над документами чи каталогом у реальному часі. Налаштування рівнів доступу (перегляд, коментування, редагування).
- **Пошук Gemini:** Використання вбудованого ШІ для миттєвого пошуку потрібного документа серед тисяч файлів за ключовими словами або описом змісту.

Google Документи - електронний робочий лист

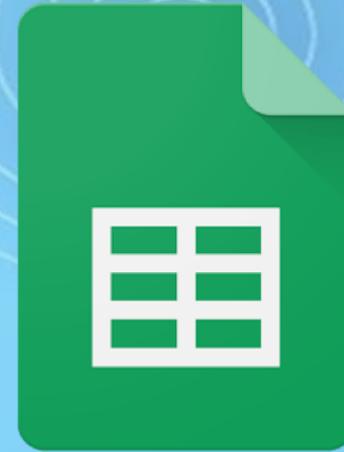
Цей сервіс містить широкий набір зручних інструментів для редагування і оформлення документів.

- **Спільна робота:** Можливість спільно редагувати документи та таблиці, що спрощує створення звітів та списків літератури.
- **Взаємодія з користувачами:** Надання доступу до документів за посиланням, що дозволяє ділитися списками нових надходжень або заходами.
- **Офлайн-доступ:** Можливість працювати з документами без інтернет-з'єднання.
- **Функція пропонування:** Дозволяє вносити правки у документи, що корисно для редагування методичних матеріалів.

Google Таблиці - Облік та статистика

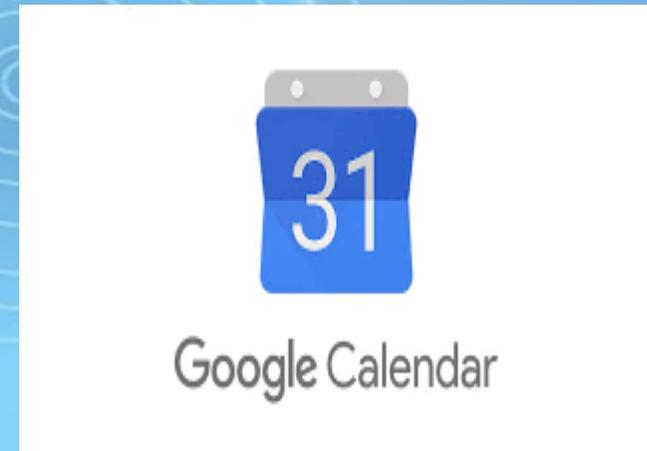
- **Інтерактивна статистика:** Налаштуйте формулу, яка автоматично підраховує кількість відвідувачів за місяць на основі щоденних записів.
- **Електронний журнал:** Облік відвідуваності, книговидачі та нових надходжень.
- **Автоматизація:** Створення діаграм для звітів.
- **Інвентаризація:** Зручний контроль книжкового фонду в реальному часі.

Google
Sheets

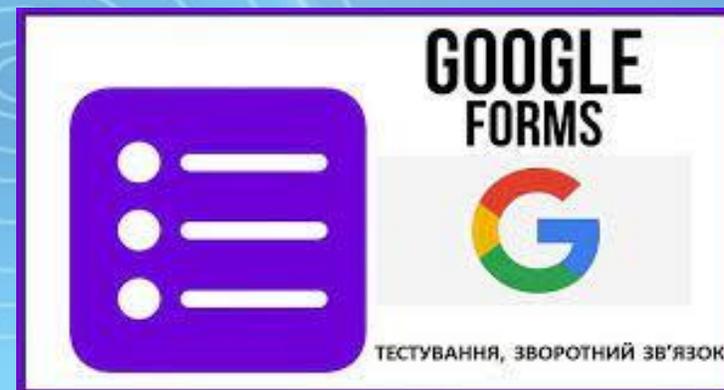
Google Календар - Планування подій

- **Публічний календар:** Анонси подій на сайті бібліотеки.
- **Бронювання:** Керування графіком використання читального залу або Інтернет-центру.
- **Нагадування:** Повідомлення про дедлайни звітів або професійні семінари.

Google Форми - Зворотний зв'язок та реєстрація

- **Електронне замовлення книг:** Читач може заповнити форму з дому, а ви заздалегідь підготуєте книгу на видачу.
- **Анкетування:** Вивчення читацьких інтересів (що варто купити в бібліотеку?) та оцінка якості послуг.
- **Реєстрація:** Запис на заходи, майстер-класи або до розмовних клубів.
- **Вікторини:** Проведення літературних конкурсів серед користувачів, онлайн-тестування.

Google Meet - Просвітницька робота

- **Онлайн-заходи:** Зустрічі з письменниками, літературні вечори та лекції в прямому ефірі.
- **Віртуальні екскурсії:** Трансляції з рідкісних фондів бібліотеки.

Штучний інтелект в роботі бібліотекаря

Впровадження ШІ дозволяє автоматизувати рутинні процеси, покращити якість обслуговування та відкрити нові можливості для досліджень.

Ключові можливості ШІ в бібліотечній справі:

- **Персоналізація обслуговування:** Алгоритми аналізують історію читання та вподобання відвідувачів щоб надавати індивідуальні рекомендації книг і ресурсів.
- **Чат-боти та віртуальні асистенти:** ШІ-помічники забезпечують підтримку користувачів у режимі 24/7, відповідаючи на поширені запитання, допомагаючи з навігацією каталогом та бронюванням матеріалів.
- **Оцифрування та збереження спадщини:** Використання технологій розпізнавання тексту на базі ШІ полегшує оцифрування стародавніх манускриптів та архівів, роблячи їх доступними для широкого загалу.
- **Інклюзивність та доступність:** Інструменти перетворення тексту в мовлення та автоматичного перекладу допомагають людям із порушеннями зору або іноземцям легше користуватися ресурсами бібліотеки.

Використання сучасних онлайн сервісів у роботі бібліотекаря є важливим кроком до трансформації бібліотеки в інтерактивний та технологічний простір, підвищуючи ефективність роботи та якість обслуговування користувачів. Це дозволяє не лише автоматизувати внутрішні процеси, а й вивести обслуговування користувачів на якісно новий рівень.

Впровадження онлайн-інструментів вимагає від бібліотекаря безперервного розвитку цифрових компетентностей, проте це повністю виправдовується підвищенням оперативності роботи та залученням нової аудиторії користувачів.